

СТАНОВИЩЕ

от

Доц. д-р Милена Методиева Караилieва
Професионално направление 3.9. „Туризм“
Нов Български Университет, Департамент „Администрация и управление“

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, по професионално направление 3.9. Туризм

Автор: Мила Здравкова Гайдарска

Тема: Дисертационен труд на тема: „Иновативни структурни и маркетингови подходи за развитието на туризма“

Основание: Участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд, съгласно Заповед № 246/01.12.2021 г. на Ректора на Международно Висше Бизнес Училище – Ботевград.

I. Обобщени данни за научната продукция и дейността на кандидата

Информация за докторантката

Мила Гайдарска е докторант в самостоятелна форма на обучение в Международно висше бизнес училище. Развитието на биографията на докторантката показва изследователската дейност в добре структурирано направление в сферата на развитието на туризма чрез иновативни структурни и маркетингови подходи.

Обща характеристика дисертационния труд

Представеният дисертационен труд е в обем от **233 страници**, в които са синтезирани структурните елементи на научното изследване - увод, 3 глави, приложения, библиография - българска и чужда литература, интернет сайтове.

Актуалност на тематиката

Заглавието на дисертацията е ясно формулирано и е в тясна връзка с докторската теза. Избраната тема е актуална от гледна точка на ролята на значението на туризма за икономиката на страната.

Структурата на дисертацията е логически изградена както следва:

Първо, изясняват се теоретическите постановки по темата;

Второ, представят се различните модели и се правят класификации;

Трето, прави се собственото проучване като се анализират данните от него и се разкриват възможностите;

Четвърто, формулират се предложения и насоки за усъвършенствания.

Обект и предмет на изследване.

Обектът и предметът на изследване са правилно формулирани, а така формулираната теза води до промяна във функционирането на цялата верига маркетингови процеси, а оттам и до по-висока рентабилност. Тази позиция е подкрепена от две работни хипотези, в последствие развити и доказани в цялостното изложение с помощта на анализи и резултати от проведено собствено емпирично проучване.

Изследователски цели и задачи.

Основната цел очертава логичните стъпки на изследването. Докторантката систематизира подходи за изследване поведението на потребителя на туристически продукти, иновативни методи за разработване на конкурентоспособен продукт, възможни иновативни маркетингови компоненти в туристическия бизнес.

Теза. Тезата и работните хипотези са защитени в дисертационното изследване.

В Глава Първа „Теоретични аспекти на иновативния потенциал на туристическия бизнес“ (74 страници) могат да бъдат открити следните **приноси**:

- ✓ направен е *литературен обзор* на теоретичните постановки на различни автори;
- ✓ разглеждани са характерните черти и *особености на туристическия бизнес*;
- ✓ класифицирани са *рисковете в условията на пандемия от ковид-19*;
- ✓ систематизирани са основните и *специфични фактори* за развитието на туризма; представена е *система за оценка на иновационния потенциал* в сферата на туризма;
- ✓ предложена е *структура на системата от показатели* за иновационния потенциал в сферата на туризма на регионално ниво;
- ✓ систематизирани са *способи за използване на механизма на публично-частното партньорство* в туристическия бизнес;
- ✓ открояна е ролята на *кълстерният подход* като потенциал за иновативен туристически бизнес

Може да се обобщи, че в първа глава докторантката демонстрира познаване на същността и особености на туристическия бизнес и показва способност да оцени и очертае значението на кълстерния подход като потенциал за иновативен туристическия бизнес, да направи обосновани изводи и формулира целесъобразни заключения.

Приносите във **Втора Глава „Методологически особености на маркетинга в туризма“ (76 страници)** са следните:

- ✓ направено е *проучване на специфика на маркетинга* в сферата на туризма и иновативните методи за разработване на конкурентоспособен продукт;
- ✓ проведено е *анкетно онлайн проучване на потребителското поведение* при избор на туристически продукт в дигитална среда;
- ✓ направен е *обстоен анализ на основните методологически подходи* и ролята им за намаляване на риска в процеса на вземане на решения и за успешното функциониране на туристическата фирма;
- ✓ изведени са и *основните цели на маркетинговото изследване* в туристическия бизнес;
- ✓ систематизирани са *иновативни методи* за разработване на конкурентоспособен продукт, потребителското поведение и подходите за неговото изследване;

- ✓ детерминирани са *типовете потребители* по определени критерии по отношение на иновациите и риска, както и подходите за оценка.
- ✓ проведено е *емпирично изследване на потребителското поведение* при избор на туристически продукт в дигитална среда.

Според мен в тази глава докторантката показва способност да провежда емпирично изследване, да анализира получените резултати. Необходимо е да прави по-обосновани обобщения и изводи, за да обвърже анкетата с профила на туриста.

В последната Глава Трета „**Възможни иновативни маркетингови компоненти в туристическия бизнес**“ (52 страници) следните приложни приноси са направени:

- ✓ идентифицирани са 3 типа *кълстери* на база иновационната активност;
- ✓ направен е *съдържателен анализ* за усъвършенстване на организационно-икономическия механизъм, като един от съставните компоненти на туристическия кълстер;
- ✓ дадено е *авторско определение за туристическия кълстер*;
- ✓ предложена е *регионализация на туризма* въз основа на кълстерен подход;
- ✓ анализирана е дигитализацията на маркетинговата среда;
- ✓ разгледани са особеностите в използването на графичния дизайн и рекламното изображение в социалните мрежи;
- ✓ направен е *преглед на маркетинговото позициониране* на туристическия бранд в социалните мрежи;
- ✓ формулиран е обоснован извод, че социалните мрежи се използват преимуществено пред интернет страниците на туристическите фирми;
- ✓ предложени са 9 *етапа* в определена последователност при разработване на успешна маркетингова стратегия;
- ✓ представени са графично *категиорите потребителско поведение*.

II. Оценка на научни и научно-приложни постижения

В заключение, оценката на основните научни и научно-приложни приноси на Мила Гайдарска е висока. Посочените приноси в дисертационния труд са формулирани от докторантката. Авторефератът представя в резюме обекта, предмета, тезата, целта и задачите на изследването, методологията, структурата и съдържанието на дисертационния труд като цяло.

Безспорно засегнатите теми в дисертационния труд са актуални понастоящем.

Постигната е всеобхватност на анализа, както и реални механизми за прилагане на предлаганите решения, което дава възможност за редица практически изследвания в тази област, като реалната ефективност от прилагането се очаква да бъде достатъчно висока. Считам, че приложението на тези приноси може да подобри управленската практика в туристическата индустрия. Докторантката има 3 публикации по темата на дисертацията - статия и доклади, в страната и чужбина.

III. Критични бележки и препоръки към докторантката

Дисертационният труд отговоря на съдържанието и изискванията за разработване. Той е разработен на солидна теоретична основа и анализ на богат емпиричен материал. Съдържащите се в него практически препоръки са добре аргументирани.

Нямам конкретни критични бележки по съдържанието и структурата на на дисертационния труд. Към нейната бъдеща научна и творческа дейност могат да се отправят следните препоръки:

- да продължи разширяването на теоретичните основи и обхват на изследванията си;
- да продължи с изследователската си работа;
- да продължи да публикува статии и доклади по изследваната тематика.

IV. Други въпроси

До каква степен може да се прогнозира бъдещото туристическо поведение в условията на пандемия на база проведено изследване и кои са т.нар. „пуш и пул“ фактори при избор на туристически продукт?

V. Заключение

Дисертационният труд е цялостно научно изследване на актуален и значим теоретико-методологически и научно-приложен проблем, съдържа редица практико-приложни научни приноси. Това ми дава основание за положително заключение, че дисертационният труд съответства на изискванията на ЗРАСРБ, на Правилника за неговото приложение, както и на Правилника за провеждането на конкурси за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в МВБУ, поради което предлагам на уважаемото жури да гласува за присъждането на **Мила Здравкова Гайдарска** образователната и научна степен “доктор“.

Дата:15.02.2022

Подпис

Доц. д-р Милена Караилева